

הַלְבוֹת מַלְוָה וְלוֹוֶה פָּרַק יב

א. אין נפרעין מן היורשין אלא אם כן היו גדולים ; אבל יורשין קטנים, אין נפרעין מהן שטר חוב. אפלו היה בו כל תנאי שבעולם לא יפרע בו המלוה כלום, עד שיגדלו היתומים : שמא יש להן ראייה ששוברין בה את השטר.

ב. היתה המלוה רבית שלגוי, שהרי הרבית אוכלת בנכסיהן מעמידין להם אפטרופוס, ונזקקין בית דין לנכסיהן, ומוכרין ופורעין החוב. וכן אשה שתבעה כתבתה, בין אלמנה בין גרושה מעמידים להם אפטרופוס, ונזקקין משום חן האשה, כדי שיהיה לה כלום, שתנשא בו לאחר. לפיכך אם קפצה האשה ונשאת, ואחר כך באה לתבע כתבתה מנכסי יתומים אין נזקקין לה, עד שיגדלו היתומים : שהרי אין לה מזונות, והרי נשאת.

ג. הורו מקצת הגאונים, שאם היו הנכסים פנגד הפתבה בלבד, או פחותין ממנה אין נזקקין להן, שהרי אין כאן זכות ליתומים : שלא אמרו נזקקין לנכסי יתומים להפרע מהן הפתבה, אלא כדי שלא יפחתו הנכסים מן המזונות ; וזאת הואיל והיא נוטלת הכל, מה זכות יש ליתומים הקטנים בדבר זה, עד שנזקקין להן, ולא חשו לחן האשה.

ד. צוה המורישן ואמר תנו מנה לפלוני, או תנו שדה לפלוני נזקקין, אחר שמעמידין להן אפטרופוס לטען טענתם. אמר תנו מנה זה לפלוני, או שדה זו לפלוני נותנין, ואין צריכים להעמיד להן אפטרופוס.

ה. נמצאת קרקע שאינה שלהן, אלא טען הטוען שהיא גזל ביד מורישן נזקקין להן, ומעמידים להן אפטרופוס לטען ולדון ; ואם נמצאת גזולה, מחזירים אותה לבעליה.

ו. וכן קטן שתקף בעבדיו, וירד לתוך שדה חבירו וכבשה אין אומרין נמתין לו עד שיגדיל, אלא מוציאין אותה מידו ; ולכשיגדיל אם יש לו עדים, יביא עדיו.

ז. קרקע שהיא בחזקת קטנים, ובא אחר וטען שהיא לקוחה לו ממורישן, ויש לו עדים שהחזיק בה ואכלה שני חזקה בחיי אביהן אין מוציאין אותה מידן, עד שיגדילו : שאין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין, והקטן כאלו אינו עומד כאן הוא חשוב. אבל אם הוציא שטר שהיא לקוחה בידו הרי זה מקיים את השטר, ומוציאין אותה מידן אחר שמעמידים להם אפטרופוס.

ח. כשנזקקין בית דין לנכסי יתומים למכור שמין את הקרקע, ואחר כך מוכרין. ומכריזין עליה שלושים יום רצופין, או ששים יום שני וחדמישי ; ומכריזים בבקר ובערב, בשעת הכנסת פועלים ובשעת הוצאת פועלין. וכל מי שרוצה לקנות, יוליך הפועלין לבקר לו. ובעת שמכריזין, מסימין את השדה במצריה, ומודיעין כמה היא יפה, ובכמה היא שומה, ומפני מה רוצים למכרה, אם להגבות לבעל חוב או לכתבת אשה : לפי שיש מי שרוצה לתן לבעל חוב, ויש מי שרוצה להגבות לאשה.

ט. כשפותבין האדרכתא על נכסי יתומים, בין גדולים בין

קטנים, כותבין בה, והכרנו שהנכסים האלו הן שלפלוני המת. ואם לא כתבו כך, הרי האדרכתא פסולה; ואין אוכלין בה פרות, אפלו מאחר ששלמו ההכרזות.

י. בית דין שמכרו שלא בהכרזה נעשו כמי שטעה בדבר משנה, וחוזרים ומוכרין בהכרזה. ובית דין שמכרו, האחריות על היתומים. ובית דין שהכריזו כפראוי, ובדקו יפה יפה, ודקדקו בשומה אף על פי שטעו ומכרו שווה מנה במאתים, או מאתים במנה הרי מכרן קיים.

יא. אבל אם לא בדקו בשומה, ולא כתבו אגרת בקרת, שהיא דקדוק השומה וההכרזה, וטעו והותירו שתות או פחתו שתות מכרן בטל; פחות משתות, מכרן קיים.

יב. וכן אם מכרו הקרקע בעת שאינן צריכין להכריז עליה, וטעו ופחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל, אף על פי שהכריזו. פחות משתות מכרן קיים, אף על פי שלא הכריזו: שאין צריכין הכרזה באותה העת.

יג. וזו היא העת שאין צריכין הכרזה: בעת שימכרו קרקע לקבורה, או למזון האשה והבנות, או לתן מנת המלך אין צריכין הכרזה, לפי שהדבר נחוץ.

יד. וכן בית דין שמכרו דברים שאינן צריכין הכרזה, וטעו בשתות מכרן בטל; פחות משתות, מכרן קיים. ואלו הן הדברים שאין מכריזין עליהם העבדים, והשטרות, והמטלטלין: העבדים, שמא ישמעו ויברחו; והשטרות והמטלטלין, שמא יגנבו. לפיכך שמין אותן בבית דין, ומוכרין אותן מיד. ואם השוק קרוב למדינה, מוליכין אותן לשוק.